

СТАНДАРТ

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ЗАПИС

Загальні вимоги та правила складання

СОУ 207.02:2025

Хмельницький

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

2025

ПЕРЕДМОВА

- 1 РОЗРОБЛЕНО: Хмельницький національний університет
- 2 РОЗРОБНИКИ: О. М. Синюк, д-р техн. наук, проректор з наукової роботи (керівник розробки);
О. П. Шмурікова, провідний фахівець НДЧ.
- 3 ПРИЙНЯТО: протокол Вченої ради ХНУ від 28.08.2025 № 1
- 4 НАДАНО ЧИННОСТІ: наказ від 01.09.2025 № 69
- 5 НА ЗАМІНУ СОУ 207.02:2017
- 6 ПЕРІОДИЧНІСТЬ ПЕРЕГЛЯДУ ТА ОНОВЛЕННЯ: п'ять років, або при черговій зміні національних стандартів, які визначають його основні положення.

ЗМІСТ

	С.
Вступ	4
1 Сфера застосування.....	5
2 Нормативні посилання.....	6
3 Загальні положення.....	7
4 Заголовок.....	10
5 Однорівневий бібліографічний опис	11
5.1 Структура і склад однорівневого бібліографічного опису	11
5.2 Зона назви і відомостей про відповідальність	11
5.3 Зона видання	13
5.4 Зона специфічних відомостей	13
5.5 Зона вихідних даних.....	14
5.6 Зона фізичної характеристики.....	14
5.7 Зона серії	14
5.8 Зона примітки	15
6 Багаторівневий бібліографічний опис	15
6.1 Бібліографічний опис багатотомного документа	16
6.2 Бібліографічний опис серіальних та інших ресурсів, що продовжуються.....	17
7 Аналітичний бібліографічний опис	19
7.1 Основні положення	19
7.2 Відомості про складові частини документа	20
7.3 Відомості про ідентифікаційний документ.....	20
7.4 Відомості про місцезнаходження складової частини в ідентифікаційному документі.....	20
7.5 Особливості опису деяких видів ідентифікаційних документів.....	21
7.6 Бібліографічний опис рецензій і рефератів	21
8 Особливості складання бібліографічного опису електронного ресурсу.....	22
9 Особливості складання бібліографічного опису архівного документа.....	23
Додаток А Приклади бібліографічних записів	25
Додаток Б Рекомендації щодо групування у списках використаних джерел і літератури	36

ВСТУП

Стандарт Хмельницького національного університету СОУ 207.02:2025 розроблено на заміну СОУ 207.02:2017 Бібліографічний запис. Загальні вимоги та правила складання.

Необхідність перегляду стандарту обумовлена наданням чинності новій редакції комплексу основоположних стандартів національної стандартизації України; введенням у дію нових правил побудови, викладання, оформлювання та змісту нормативних документів; потребою гармонізації вимог щодо оформлювання однотипних структурних елементів з іншими національними та міждержавними стандартами, складання бібліографічних описів на електронні ресурси та архівні документи.

СТАНДАРТ

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ЗАПИС

Загальні вимоги та правила складання

BIBLIOGRAPHIC RECORD

General requirements and rules

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор ХНУ

канд. екон. наук, доцент

_____ Сергій МАТЮХ

Чинний від 2025–09–01

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

Цей стандарт установлює загальні вимоги до бібліографічного запису документа і правила його складання: заголовок, набір зон і елементів бібліографічного опису, послідовність їх розташування, наповнення і засіб представлення кожного елемента, застосування умовних розділових знаків і скорочень.

Стандарт поширюється на бібліографічний опис опублікованих, неопублікованих документів та їхніх складових частин незалежно від носія інформації при складанні переліку джерел посилання або бібліографічних списків використаних джерел: книг, серіальних видань, звітів у сфері науки і техніки, нормативно-технічних документів, дисертацій, кваліфікаційних робіт, курсових робіт (проектів), студентських наукових робіт, рефератів тощо.

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цьому стандарті є посилання на такі нормативні документи:

ДСТУ 7152:2020 Інформація та документація. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках (ISO 8:2019, NEQ; ISO 18:1981, NEQ; ISO 215:1986, NEQ)

ДСТУ 7.1:2006 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання

ДСТУ 7.80:2007 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Заголовок. Загальні вимоги та правила складання

ДСТУ 4861:2007 Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості (ISO 8:1977, NEQ; ISO 1086:1991, NEQ; ISO 7275:1985, NEQ)

ДСТУ 7093:2009 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами (ISO 832:1994, MOD)

ДСТУ 7157:2010 Інформація та документація. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості

ДСТУ 3582:2013 Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень в українській мові. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ)

ДСТУ 3008:2015 Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання

ДСТУ 3017:2015 Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять

ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання

ДСТУ 1.5:2015 Національна стандартизація. Правила розроблення, викладання та оформлення національних нормативних документів (ISO/IEC Directives Part 2:2011, NEQ)

Примітка. Чинність стандартів, на які є посилання в цьому стандарті, перевіряють згідно з офіційними виданнями національного органа стандартизації – каталогом національних нормативних документів і щомісячними інформаційними покажчиками національних стандартів.

Якщо стандарт, на який є посилання, замінено новим або до нього внесено зміни, треба застосовувати новий стандарт, охоплюючи всі зміни до нього.

3 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

3.1 Бібліографічний запис – множина елементів, які утворюють бібліографічний опис та заголовок документа і призначені для включення до каталогу або бібліографії.

Бібліографічний опис – сукупність бібліографічних даних про документ, його складові частини або групи документів, які наведені за певними правилами і необхідні та достатні для загальної характеристики й ідентифікації документа.

3.2 Джерелом бібліографічних даних є документ у цілому, ті його елементи, які містять вихідні дані.

3.2.1 Бібліографічні дані в описі вказують у тому вигляді, в якому вони подані в документі, або формулюють їх з аналізу документа.

3.2.2 Бібліографічні дані, які не запозичені з основного джерела, наводять у квадратних дужках.

3.3 Бібліографічний запис складається із заголовка та елементів, які об'єднані в зони, такі як:

- зона назви та відомостей про відповідальність;
- зона видання;
- зона специфічних відомостей;
- зона вихідних даних;
- зона фізичної характеристики;
- зона серії;
- зона примітки.

3.4 Зони бібліографічного опису містять елементи, які поділяють на обов'язкові і факультативні.

3.4.1 Обов'язкові елементи забезпечують ідентифікацію документа. Їх наводять у будь-якому бібліографічному описі.

3.4.2 Факультативні елементи дають додаткову інформацію про документ (зміст, ілюстративний матеріал тощо).

Набір факультативних елементів є постійним для інформаційно-пошукового масиву (бібліографічного каталогу тощо).

3.5 Пунктуація в бібліографічному записі виконує дві функції – звичайних розділових знаків правопису і знаків приписаної пунктуації (умовних розділових знаків).

3.6 У бібліографічному записі зонам і елементам передують такі умовні розділові знаки:

- «. – » – крапка і тире;
- «.» – крапка;
- «.» – кома;
- «:» – двокрапка;
- «;» – крапка з комою;

- «...» – три крапки;
- «/» – похила риска;
- «//» – дві похилі риси;
- «()» – круглі дужки;
- «[]» – квадратні дужки;
- «+» – плюс;
- «=» – знак рівності.

У кінці бібліографічного запису ставиться крапка.

3.6.1 Кожній зоні бібліографічного опису, крім першої, передують крапка і тире «, –», який замінюють крапкою, коли зона виділена шрифтом чи записана з нового рядка.

Якщо перший елемент зони відсутній, крапку і тире ставлять перед наступним елементом, розділовий знак якого в цьому випадку випускають.

3.6.2 При повторенні в бібліографічному описі елементів, крім першого елемента зони, повторюють попередній розділовий знак.

3.6.3 Якщо елемент закінчується трьома крапками або скороченням, яке супроводжується знаком крапка, а наступним є знак крапка і тире, в описі наводять один знак – крапку. В інших випадках залишають обидва знаки – пунктуаційний і умовно-розділовий.

3.6.4 Розділовий знак двокрапка «:» передують інші, уточнювальні, назви і діє для опису всіх видів книг та статей, а також передують іншим назвам елементів в зоні і діє для опису окремої книги.

3.6.5 Розділовий знак крапка з комою «;» передують наступним даним в одному елементі зони (виданні книги в двох місцях, опису статті з журналу тощо).

3.6.6 Розділовий знак похила риска «/» передують першим відомостям про відповідальність (про авторів, редакторів, укладачів тощо). Після назви крапка не ставиться.

3.6.7 Розділовий знак дві похилі риси «//» поділяє відомості про складову частину документа та відомості про документ, в якому міститься ця складова частина (том, збірник, номер).

3.6.8 Розділовий знак рівності «=» використовують, коли є паралельна назва видання, серії, підсерії тощо. Паралельну іншомовну назву наводять в описі після основної назви у формі, що є на титульному аркуші, і відокремлюють від основної назви знаком рівності.

Якщо є кілька паралельних назв, їх наводять в описі в такій послідовності, яка є на титульному аркуші видання. Перед кожною паралельною назвою ставлять знак рівності.

3.6.9 Елементи, граматично пов'язані в реченні, не відділяють умовними розділовими знаками.

3.6.10 Для більш чіткого розділення зон і елементів застосовують проміжок в один друкований знак до і після розділового знака приписаної пунктуації, крім крапки і коми – проміжок тільки після них.

3.7 Джерелом інформації для складання бібліографічного запису є документ у цілому. При необхідності в записі наводять відомості, запозичені у джерелах поза документом.

3.7.1 Головним джерелом інформації є елемент документа, що містить основні вихідні відомості – титульний аркуш, титульний екран, етикетка тощо.

3.7.2 Якщо головне джерело інформації відсутнє або недоступне для використання (наприклад, титульний екран електронного ресурсу), то вибирають альтернативне джерело (наприклад, джерело складової частини документа, супровідні матеріали тощо).

3.7.3 Відомості, сформульовані з аналізу документа, у всіх зонах бібліографічного опису, крім зони примітки, наводять у квадратних дужках.

3.8 Бібліографічний запис складають мовою тексту документа.

3.8.1 Бібліографічний запис можна скласти мовою вихідних відомостей, якщо мова тексту і мова вихідних відомостей різні.

3.8.2 За необхідності, бібліографічний запис транслітерують, транскрибують, а також перекладають українською мовою.

3.8.3 В усіх випадках, коли мова бібліографічного запису відрізняється від мови тексту документа або його вихідних відомостей, у зоні примітки наводять дані про мову тексту або вихідні відомості документа.

3.9 У бібліографічному записі треба дотримуватися норм сучасного правопису.

3.9.1 При складанні бібліографічного запису використовують різні способи скорочень.

Скорочення окремих слів і словосполучень наводять відповідно до ДСТУ 3582:2013, ДСТУ 6095:2009, ДСТУ 7093:2009, ГОСТ 7.12–93.

3.9.2 В окремих випадках допускається випускати частину елемента; в цьому випадку пропуск позначають знаком «...» – три крапки.

3.9.3 Великі літери використовують відповідно до правил сучасного правопису тієї мови, якою складено бібліографічний запис.

З великої літери починають перше слово кожної зони, а також перше слово таких елементів: загального позначення матеріалу, всіх назв у всіх зонах.

3.9.4 Числівники у бібліографічному записі, як правило, подають у тому вигляді, в якому вони наведені у джерелі інформації.

Римські цифри і числівники у вигляді слова замінюють арабськими цифрами. Кількісні числівники позначають арабськими цифрами без нарощення. Порядкові числівники наводять, як правило, з нарощенням літер відповідно до правопису.

Без нарощення наводять порядкові номери томів, глав, сторінок, класів, якщо родове слово (том, глава тощо) передує порядковому номеру.

3.10 Приклади бібліографічних описів наведені у додатку А, а рекомендації щодо групування у списках використаних джерел і літератури – в додатку Б.

4 ЗАГОЛОВОК

Об'єктом складання бібліографічного запису під заголовком (як основного, так і додаткового) є документ, його складова частина або сукупність документів.

4.1 Заголовок містить основну частину, яка за необхідності може доповнюватися відомостями для уточнення – ідентифікаційними ознаками.

Основна частина заголовка може містити ім'я одного автора (прізвище, прізвище з ініціалами, псевдонім тощо), найменування організації, позначення документа, уніфіковану назву, географічну назву тощо.

Ідентифікаційні ознаки: дату, номер, географічну назву тощо – наводять у круглих дужках. Нумери і дати вказують арабськими цифрами.

Заголовок складають за правилами правопису, відомості наводять, як правило, в називному відмінку. Слова скорочують за загальними правилами. У кінці заголовка ставлять крапку.

4.1.1 Як ідентифікаційну ознаку після імені автора наводять дати життя, назву сфери діяльності, слова «батько», «син», «старший», «молодший» тощо.

Приклад

Хвильовий Микола (1893–1933).
Слісаренко О. А. (письменник).
Дюма О. (батько).
Дюма О. (син).

4.1.2 У заголовку основного запису наводять ім'я одного автора. Якщо є два або три автори, як правило, вказується ім'я першого. Якщо авторів чотири і більше, то заголовок не застосовують.

4.1.3 У заголовку, який містить найменування організації, можуть бути наведені назви постійних або тимчасових організацій: назви вищих і місцевих органів державної влади, громадських організацій тощо. Назву організації наводять в офіційній формі.

4.1.4 Заголовок може мати просту або складну структуру. Простий заголовок складається з одної ланки, складний – з кількох, відокремлених крапкою.

4.1.5 Як простий заголовок можуть бути подані назви організацій, крім органів державної влади.

4.1.6 Якщо в найменуванні організації власна назва подається в лапках, то її виносять на перше місце і після коми наводять інші відомості.

Приклад

Міжнародна меблева ярмарка (10).
«Освіта і здоров'я підростаючого покоління», міжнар. симп. (2025;
Київ).

4.1.7 За необхідності опису структурного підрозділу організації наводять складний заголовок. Першою ланкою наводять назву головної організації, потім – структурного підрозділу чи підпорядкованої організації.

Приклад

Україна. Міністерство фінансів.
Київ. Верховна Рада. Бюджетно-фінансова комісія.
НАН України. Інститут проблем безпеки АЕС.

5 ОДНОРІВНЕВИЙ БІБЛОГРАФІЧНИЙ ОПИС

5.1 Структура і склад однорівневого бібліографічного опису

Однорівневий опис складають на одностатинний документ (разовий документ, одностинний документ, окремий том багатотомного документа, окремий компонент комплексного або серійного документа тощо), завершений багатостинний документ у цілому, окрему фізичну одиницю.

Однорівневий бібліографічний опис складається із зон, які містять обов'язкові і факультативні елементи, наведені у певній послідовності і за певною пунктуацією (розділ 3).

5.2 Зона назви і відомостей про відповідальність

5.2.1 Зона містить основну назву об'єкта опису, загальне позначення матеріалу, інші назви (альтернативні, паралельні тощо), відомості, які відносяться до назви, і відомості про особи чи організації, що відповідають за створення документа, який є об'єктом опису.

5.2.2 Основну назву подають у тому вигляді, в якому вона наведена у джерелі інформації, у тій самій послідовності і з тими самими знаками.

Відомості, що відносяться до назви, містять інформацію, яка пояснює основну назву. Перед цими відомостями ставиться знак двокрапка «:».

Якщо відомості, які необхідні для розкриття чи пояснення основної назви, сформульовані на основі аналізу документа, то їх розміщують у квадратних дужках.

Приклад

Уведення в психоаналіз [Текст] : лекції : [переклад]
Київ [Карті] : атлас : автомобілісту, пішоходу, туристу.

5.2.3 Загальне позначення матеріалу визначає клас, до якого належить об'єкт опису; при цьому використовуються такі терміни: текст, електронний ресурс, карти, відеозапис тощо.

Перевага надається позначенню фізичної форми, в якій представлено матеріал. Загальне позначення наводять після основної назви з великої літери у квадратних дужках і не скорочують.

Якщо документ розміщено на кількох носіях, то наводять загальне позначення матеріалу, яке прийнято за основний об'єкт опису; інші носії вказують у зоні фізичної характеристики або в зоні примітки.

Приклад

Юридичний радник [Електронний ресурс]... . – 1 електрон. оптич. диск (CD-ROM) : звук, колір – Дод.: Довідник користувача [Текст] / уклад. В. А. Биков. – 32 с.

Загальне позначення матеріалу, опис якого переважає в конкретному інформаційному масиві (перелік посилань), може бути випущене.

5.2.4 Паралельна назва іншою мовою як еквівалент основної назви має ті самі форми і правила наведення, що й основна назва.

За наявності у джерелі інформації кількох паралельних назв їх наводять відповідно до послідовності запису у джерелі, кожен відокремлюють знаком рівності.

Приклад

Бібліотеки та асоціації у світі, що змінюється : нові технології та форми співробітництва [Текст] = Libraries and associations in the transient world : new technologies and new forms of cooperation.

5.2.5 Відомості про відповідальність

5.2.5.1 Відомості про відповідальність містять інформацію про особи й організації, які відповідають за створення або брали участь у створенні (із зазначенням їх функцій) художнього та смислового змісту твору або зробили внесок у його публікацію.

5.2.5.2 Першим відомостям про відповідальність передують знак похила риска; наступні групи відомостей відокремлюються крапкою з комою, однорідні відомості відокремлюються комою.

5.2.5.3 Якщо у джерелі інформації містяться відомості про одну, дві, три особи і(або) організації, то відомості про них обов'язково наводять у цій зоні незалежно від того, чи наводилися вони у заголовку.

5.2.5.4 В описі можуть бути наведені відомості про всіх осіб і(або) організацій, що вказані у джерелі інформації. За необхідності скоротити їх кількість обмежуються зазначенням першої особи (організації) з кожної групи з доданням у квадратних дужках скорочення «та інші» [та ін.].

Приклад

/ П. К. Власов, А. А. Нечипорук, М. Ф. Кисляченко
 / Стюарт Аткинсон ; під ред. Ш. Еванс ; пер. з англ. І. І. Вікторової
 / уклад. Г. М. Корченкін ; [авт. тексту А. Ярошко ; ред.: Г. Корченкін,
 Я. Солдаткіна]
 / автори і заявники А. В. Комаров [та ін.] ; патентовласник
 АТ «Укрспецтрансгаз»
 / В. Т. Трощенко [та ін.] ; відп. ред. В. Т. Трощенко ; НАН Ук-
 раїни, Інститут проблем міцності ; редкол.: Т. М. Васіна (відп. ред.) [та ін.].

5.3 Зона видання

Зона містить відомості про відмінність видання від попередніх ви-
 дань того самого твору.

Порядковий номер записують арабськими цифрами з нарошенням
 закінчення відповідно до правопису.

Приклад

- . – Вид. 7-е
- . – 2-е вид., розшир. та допов.
- . – 5-а ред.

5.4 Зона специфічних відомостей

Зона специфічних відомостей застосовується для опису окремих
 видів нормативних, технічних, картографічних, серіальних документів тощо.

5.4.1 При описі нормативних документів зі стандартизації у зоні спе-
 цифічних відомостей вказують позначення раніше чинних документів, дати
 введення, терміни дії.

5.4.2 При описі патентних документів у зоні специфічних відомостей
 вказують реєстраційний номер, номер заявки на патентний документ, дату її
 подачі, дату публікації, відомості про офіційне видання. Назву країни наво-
 дять у круглих дужках.

5.4.3 При описі серіальних та інших документів, що мають продов-
 ження, зоною специфічних відомостей є зона нумерації (правила наведення
 відомостей див. у п. 6.3.3.4).

5.4.4 При описі дисертацій у зоні специфічних відомостей вказують
 дату захисту та дату затвердження і наводять за формою:

захищена 22.06.2023 : затв. 25.11.2024.

Ці елементи зони специфічних відомостей факультативні.

5.4.5 При описі електронних ресурсів у зоні специфічних відомостей
 вказують вид і обсяг ресурсу.

Приклад

- . – На заміну ДСТУ 3008–95 ; чинний від 2017.07.01.
- . – № 2003043786 ; заявл. 24.04.2023 ; опубл. 15.09.2024, Бюл. № 9.
- . – Електрон. текстові, граф., зв. дані і прикладна програма (546 Мб).

5.5 Зона вихідних даних

Зона вихідних даних містить відомості про місце і дату видання, видавництво.

Можуть бути наведені назви другого та наступних місць видання, які відокремлюються крапкою з комою.

Ім'я (найменування) видавця, розповсюджувача тощо наводять у короткій формі після відомостей про місце видання, відокремлюють двокрапкою і, як правило, пропускають відомості про форму власності видавця. Датою видання є рік публікації. Рік указують арабськими цифрами, відокремлюють комою.

Приклад

- . – Київ ; Париж.
- . – Київ : Либідь, 2025.
- . – Львів : Світ, 2024.
- . – Київ : А. В. Зараєв [вид.].

5.6 Зона фізичної характеристики

Зона фізичної характеристики – множина матеріальних елементів, що характеризують документ: кількість друкованих одиниць, сторінок, ілюстрацій тощо.

Приклад

- . – 8 т.
- . – 186 с., 8 с. іл.
- . – С. 11–46.
- . – 2 електрон. оптич. диски (CD-ROM) : звук, колір + Інструкція користувача (12 с.).

5.7 Зона серії

Зона серії містить відомості про багаточастинний документ, окремим випуском якого є об'єкт опису.

Зона серії включає елементи зони назви, номери тощо. Наведені відомості беруть у дужки.

Приклад

- . – (Серія «Формування здорового способу життя молоді» : у 14 кн. / голов. ред. С. О. Михайлов ; кн. 3).

5.8 Зона примітки

Зона примітки містить додаткову інформацію про документ, яка не була наведена в інших зонах опису: про мову тексту об'єкта опису; про посвячення; про особливості поліграфічного оформлення, інші примітки. Відомості, які наводять у зоні, запозичують з будь-якого джерела інформації і квадратні дужки не ставлять.

5.8.1 Кожну примітку відокремлюють одну від одної знаком крапка і тире. Увідне слово відокремлюють від основного змісту примітки двома крапками з подальшим відступом, перед двома крапками відступу немає.

5.8.2 Зона примітки в цілому факультативна, але є обов'язковою при складанні опису електронних ресурсів (системні вимоги), депонованих наукових робіт (відомості про депонування) тощо.

5.8.3 Текст примітки не регламентований. Всередині примітки, що містить фрагмент опису, зони і елементи, наводять зі знаками, які їм приписані, крім знака крапка і тире, який замінюють крапкою.

Приклад

- . – Назва і текст парал. укр., нім., фр.
- . – Зміст: вірші, поеми, п'єси.
- . – Бібліогр.: с. 130–140 (103 назви).
- . – Режим доступу: www.un.org.

6 БАГАТОРІВНЕВИЙ БІБЛОГРАФІЧНИЙ ОПИС

Багаторівневий опис містить два рівні і більше. Він складається на багаточастинний документ (багатотомний, серіальний або інший ресурс, який продовжується) в цілому або на окрему фізичну одиницю – один або кілька томів (випусків, номерів, частин) багатотомного, серіального або іншого ресурсу, який продовжується.

На першому рівні (у загальній частині) багаторівневого опису наводять відомості, загальні для всіх фізичних одиниць – томів (випусків, номерів), що входять до складу багаточастинного документа.

На другому рівні наводять відомості, які відносяться до окремих фізичних одиниць – томів (випусків, номерів), що входять до складу багаточастинного документа.

Після відомостей першого рівня відомості наступних рівнів записують з нового рядка або в підбір. Якщо записують з нового рядка, то в кінці кожного рівня ставлять крапку. Якщо записують у підбір, то перед відомостями другого та наступних рівнів ставлять крапку і тире.

6.1 Бібліографічний опис багатотомного документа

6.1.1 Як багатотомний розглядають документ, який містить наперед визначену кількість томів (частин), що складають єдине ціле за змістом і оформленням. Том – окрема фізична одиниця, яка входить до складу багаточастинного документа і позначається як том, частина, випуск, збірник, альбом тощо.

6.1.2 При складанні багаторівневого опису елементи всіх рівнів записують відповідно до переліку зон і елементів за правилами, які викладені в розділах 3 та 5.

6.1.2.1 Як основну назву використовують та наводять загальну назву багатотомного документа.

6.1.2.2 Якщо багатотомний документ не має назви, а назва кожного тому містить постійну і змінні частини, то як основну назву наводять постійну частину. Змінну частину наводять на другому рівні. Пропуск відомостей позначають трьома крапками.

6.1.3 Особливості наведення елементів на другому та наступних рівнях багатотомного документа в зоні назви:

- перший елемент – номер тому;
- другий елемент – основна назва тому після двокрапки;
- за відсутності основної назви – наступний елемент опису із наданим йому знаком;
- номери томів, що ідуть підряд, з'єднують знаком «–» (тире).

Приклад

Ч. 2 : Рекламні плакати, 1-а половина XX ст.
Т. 3, кн. 3 : Проблеми управління.
Т. 4 / М. М. Петров.
Т. 1–4.
Зб. 14, 16–18.

6.1.4 На багатотомний документ у цілому можна складати однорівневий бібліографічний опис (див. розділ 5). У цьому випадку обов'язковими є відомості про обсяг – кількість томів документа.

Приклад

Словник економічних термінів : у 4 т. / уклад.: О. М. Маркіна та ін.
– Київ : Економіка, 2022. – 4 т.

6.1.5 На окремий том багатотомного документа може бути складено як багаторівневий, так і однорівневий бібліографічний опис під загальною назвою багатотомного документа або під індивідуальною назвою тому.

Опис тому під загальною назвою багатотомного документа складають за підрозділом 6.2 або за розділом 5. В останньому випадку як основну назву наводять загальну назву багатотомного документа, номер тому та його індивідуальну назву (якщо вона є) і відокремлюють їх крапкою.

Приклад

Енциклопедія сучасного менеджменту : у 2 т. / за заг. ред. М. О. Маркіна. – Київ : Наукова думка, 2023. – Т. 1 : Теоретичні основи управління організацією. – 2023. – 445 с.

або

Енциклопедія сучасного менеджменту . У 2 т. Т. 1. Теоретичні основи управління організацією / за заг. ред. М. О. Маркіна. – Київ : Наукова думка, 2023. – 445 с.

6.1.5.1 Опис окремого тому під його індивідуальною назвою складають за розділом 5. Як основну назву наводять найменування тому. Відомості про багатотомний документ у цілому наводять у зоні серії.

6.2 Бібліографічний опис серіальних та інших ресурсів, що продовжуються

6.2.1 Серіальними або ресурсами, що продовжуються, є документи, які виходять протягом часу, термін якого наперед не встановлено, як правило, з однаковою назвою: газети, журнали, нумеровані і датовані збірники, бюлетені, серії тощо.

6.2.2 Бібліографічний опис серіального документа може бути складений за основними правилами однорівневого або багаторівневого бібліографічного опису; джерелом відомостей є останній номер (випуск, том) документа (додатково можуть бути використані відомості з інших номерів).

На закінченій серіальний документ у цілому або групу номерів (випусків) серіального документа за певний період складають однорівневий бібліографічний опис.

6.2.3 Правила наведення елементів на першому рівні багаторівневого опису серіального документа.

6.2.3.1 Основна назва серіального документа, який є самостійним виданням, може включати:

а) назву, загальну для всіх підсерій, і назву підсерії, що нерозривно пов'язана із загальною назвою словами «серія», «розділ» тощо. Загальну назву відокремлюють крапкою, позначення і номер підсерії, що передує її назві, – комою, а також двома крапками після слова «серія», якщо вона передує тематичній назві;

б) назву підсерії, якщо вона відрізняється від загальної назви. Загальну назву вказують у зоні серії;

в) паралельну назву, яку наводять після обох частин основної назви;

г) відомості, які відносяться тільки до загальної назви або тільки до залежної і наводяться після кожної із них.

Приклад

Воєнні спомини. Серія «Мемуари і документи».

Високий замок : щоденна газ.

Бухгалтер підприємства [Електронний ресурс] : БП : практ. журн.

Електронна техніка. Серія 4, Електровакуумні і газорозрядні

прилади : наук.-техн. зб. / НАН України, Інститут проблем міцності.

6.2.3.2 Зоною специфічних відомостей для серіальних документів є зона нумерації. У цій зоні наводять відомості про перший та останній видані номери і дати початку та припинення видання серіального документа.

6.2.3.3 Зона нумерації містить такі відомості:

– перший та останній номери і дати початку та припинення видання, які з'єднані знаком тире, – при описі документа, що припинив існування;

– перший номер і дату його публікації, потім ставлять тире і залишають інтервал у чотири відступи – при описі документа, що продовжують публікувати.

6.2.3.4 Нумерація серіального документа може починатися з номера (цифрове позначення) або з року (хронологічне позначення).

Рік і номер позначають арабськими цифрами.

При цифровій нумерації вказують номер, рік публікації наводять у дужках.

При хронологічній нумерації вказують рік, потім номер, відокремлений комою.

6.2.3.5 Місцем видання, що вказують у зоні вихідних даних, є юридична адреса видавництва, якщо ці відомості відсутні – місце знаходження редакції, яка випускає документ.

6.2.4 Другий і наступний рівні містять бібліографічну інформацію, яка відноситься до кожного окремого номера, випуску, тому тощо, у тому числі його показникам і додаткам.

Приклад

Актуальні проблеми сучасної науки : інформ.-аналіт. журн. / НАН України, Нац. наук. центр. – Вип. 1 (1987) – . – Київ : Вища освіта, 2021 – .

Вип. 34. – 2021. – 137 с.

Вип. 35 : Прогнозування землетрусів. – 2021. – 182 с.

Вип. 36. – 2022. – 165 с.

7 АНАЛІТИЧНИЙ БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ОПИС

7.1 Основні положення

7.1.1 Об'єктом складання аналітичного бібліографічного опису є складова частина документа, для ідентифікації та пошуку якої необхідні відомості про документ, де вона розміщена.

До складових частин відносяться:

- самостійний твір (стаття, тези тощо);
- частина твору (глава, розділ, параграф тощо), яка має самостійну назву;
- частина твору, яка не має самостійної назви, але виділена з метою бібліографічної ідентифікації.

Документ, який містить складову частину, є ідентифікатором публікації і має назву ідентифікаційний документ.

7.1.2 Аналітичний бібліографічний опис – основний елемент аналітичного бібліографічного запису, що включає:

- відомості, які ідентифікують складову частину;
- з'єднувальний елемент;
- відомості про ідентифікаційний документ;
- відомості про місцезнаходження складової частини в документі;
- примітки.

При записі заголовка слід керуватися правилами розділу 4.

На складову частину видання складають аналітичний бібліографічний опис.

При складанні аналітичного бібліографічного опису використовують джерела інформації відповідно до підрозділу 3.7.

Перед відомостями про документ, який містить складову частину, застосовують знак дві похилі риски «//» з проміжком в один друкований знак до і після ризок.

Зони і елементи в аналітичному описі наводять за загальними правилами розділу 3. Перед примітками ставлять крапку і тире.

Схема аналітичного бібліографічного опису:

Відомості про складову частину документа // Відомості про ідентифікаційний документ. – Відомості про знаходження складової частини в документі. – Примітки.

Приклад

Лагутін В. Істина VS ілюзія в сучасній економічній науці / В. Лагутін // Економіка України. – 2025. – Т. 68, № 10(767). – С. 43–63.

7.2 Відомості про складові частини документа

Відомості про складові частини документа наводять відповідно до правил розділу 5.

7.2.1 Назва складової частини може бути простою або складною, скорочення слів і словосполучень не застосовують.

7.2.2 Відомості про відповідальність наводять згідно з пунктом 5.2.5. Якщо у відомостях про відповідальність складової частини є інформація про чотири особи і більше або про організації, то слід керуватися правилами підпункту 5.2.5.4.

7.2.3 Якщо відомості про відповідальність складової частини документа збігаються із заголовком бібліографічного запису, в аналітичному бібліографічному описі вони можуть бути пропущені.

7.3 Відомості про ідентифікаційний документ

Бібліографічний опис документа, в якому знаходиться складова частина, залежить від його виду і наводиться відповідно до правил розділів 5 і 6.

7.3.1 Основну назву ідентифікаційного документа скорочують, якщо це типова назва багатотомного документа або документа, який продовжується.

7.3.2 При описі ідентифікаційного документа обов'язково наводять перші відомості про відповідальність. Наступні відомості про відповідальність наводять у тих випадках, якщо вони необхідні для ідентифікації документа.

7.3.3 У зоні вихідних даних наводять місце та рік видання – за пунктом 5.5, як правило, випускають відомості про видавництво.

Якщо документ, в якому розміщена складова частина, – періодичне видання (журнал, газета тощо), то місце його публікації не наводять, крім випадків, коли це необхідно для ідентифікації документа.

Приклад

// Мікросистеми, електроніка та акустика. – Київ, 2024. – Т. 29, № 3. – С. 3–10.

// Бібліотечний вісник. – Київ, 2025. – № 3. – С. 20–25.

7.4 Відомості про місцезнаходження складової частини в ідентифікаційному документі

Місцезнаходження складової частини позначається наскрізною пагінацією у формі «від і до». Пагінації передують скорочення позначення слова «сторінка» (« С. »), яке наводять мовою вихідних відомостей документа; між першою і останньою сторінками ставлять знак тире, наприклад:

– С. 16–28;

– Р. 18–30.

7.5 Особливості опису деяких видів ідентифікаційних документів

7.5.1 Якщо складова частина розміщена в тому, випуску багатотомного документа, то зони та елементи ідентифікаційного документа наводять за пунктом 6.2.4, за винятком таких елементів опису, для яких визначена особлива послідовність: місце видання; дата видання; позначення тому, випуску, номера «Т., Вип., №» і його порядковий номер; сторінки, на яких розміщена складова частина.

Якщо том включає менший поділ, то його наводять через кому. Подвоєний номер тому або випуску наводять через похилу риску:

- Т. 17, вип. 2;
- Vol. 18, N 1;
- № 3/4.

7.5.2 Якщо складова частина розміщена в номері або випуску серіального документа, то зони і елементи ідентифікаційного документа наводять за пунктом 6.3.3, за винятком таких елементів опису, для яких визначена особлива послідовність: місце видання; позначення тому, випуску, номера і його порядковий номер (для журналів); дата та місяць (для газет); сторінки, на яких розміщена складова частина.

Приклад

Дутчак Б. В. Підбір персоналізованого контенту для соціальної мережі / Б. В. Дутчак, Т. О. Коротєєва // Науковий вісник НЛТУ України. – Львів : НЛТУ, 2025. – Т. 35, № 1. – С. 165–172.

Економічна самостійність молоді – це про її підтримку вже сьогодні / за матеріалами Міністерства молоді та спорту України // Голос України. – 2025. – 26 серп. – С. 2.

7.6 Бібліографічний опис рецензій і рефератів

В описах рецензій і рефератів відомості про документи, що рецензуються (реферується), наводять у примітці, після слів «Рец. на кн.», «Реф. ст.» тощо.

Бібліографічний опис рецензії (реферату), що опубліковано окремим виданням, складають відповідно до розділу 5.

Якщо рецензія або реферат не мають назви, то як назву наводять у квадратних дужках слова «Рецензія», «Реферат».

Приклад

Доля О. Там, де гори мовчать, а «ліс живий і має добрі очі», — починається дорога до себе / О. Доля // Книжки. – 2024. – с. 54-59. – Рец. на кн.: Белоусова С. Приходь без дзвінка / С. Белоусова . – Київ : Лабораторія, 2024. – 224 с.

8 ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ ЕЛЕКТРОННОГО РЕСУРСУ

Об'єктами складання цього опису є електронні ресурси локального та віддаленого доступу.

8.1 Бібліографічний опис складається на електронні ресурси в цілому (електронні видання, бази даних, окремі електронні документи) і на складові частини електронних ресурсів (розділи і частини окремих електронних документів, публікації в електронних виданнях тощо).

8.2 Джерелами інформації для складання бібліографічного посилання на електронний ресурс є титульний екран, основне меню, програма, головна сторінка сайту чи порталу, що містять відомості про автора, назву, відповідальність, перевидання (версію), місце та рік видання. Основним джерелом інформації є титульний екран. За потреби використовують й інші джерела інформації: етикетку на фізичному носіїві електронного ресурсу, технічну та іншу супровідну документацію до нього або контейнер, коробку, конверт тощо.

8.3 Відомості, необхідні для пошуку і характеристики електронного ресурсу, наводять у зоні примітки в такій послідовності: системні вимоги, відомості про обмеження доступу, дата оновлення документа або його частини, електронна адреса, дата звернення.

Відомості про системні вимоги наводять у тих випадках, коли доступ до документа потребує спеціального програмного забезпечення (наприклад, Adobe Acrobat Reader, Power Point тощо).

8.4 Якщо є відомості про дату останнього оновлення або перегляду електронного документа, то їх вказують із попереднім записом «Дата оновлення» («Дата перегляду» тощо). Дата включає день, місяць і рік. Ці відомості наводять перед відомостями про режим доступу («URI», «URL»).

8.5 Якщо за екранним титульним аркушем електронного ресурсу віддаленого доступу (мережного ресурсу) неможливо встановити дату публікації або створення, то слід вказувати найраніші і найпізніші дати створення ресурсу, які вдалося виявити.

8.6 Для позначення електронної адреси електронного ресурсу віддаленого доступу в примітці дозволено замість слів «Режим доступу» застосовувати аббревіатури «URI» (Uniform Resource Identifier – Уніфікований ідентифікатор ресурсу) або «URL» (Uniform Resource Locator – універсальний покажчик ресурсів).

Інформацію про протокол доступу до електронного ресурсу (ftp, http тощо) та його електронну адресу наводять у форматі «URI» або «URL».

8.7 Довгу електронну адресу можна переносити на наступний рядок. У цьому разі останнім у першому рядку має бути знак «навскісна риска»

(«/»)). Для запобігання помилок у наведенні електронної адреси рекомендовано подавати її в один рядок.

8.8 Після електронної адреси подають відомості про дату звернення до електронного ресурсу віддаленого доступу: число, місяць, рік (в круглих дужках) після слів «дата звернення».

Приклад

Конституція України [Електронний ресурс] : закон (№ 254к/96) : [прийнято Верховною Радою 28 черв. 1996 р.] : станом на 01.01.2024 // База даних «Законодавство України» / ВР України. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0B2%D1%80> (дата звернення: 08.08.2025).

Dykha O. Determination of the dynamic hardness of greases as a characteristic of deformation properties in a tribocontact / O. Dykha, A. Staryi, V. Dytyniuk, M. Dykha // Problems of Tribology. – 2022. – Vol. 27, no. 1/103. – P. 65–75. – Mode of access: <https://tribology.khmnu.edu.ua/index.php/ProbTrib/article/view/837> (date of access). – DOI: <https://doi.org/10.31891/2079-1372-2022-103-1-65-75>.

9 ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ АРХІВНОГО ДОКУМЕНТА

Бібліографічне посилання на архівний документ дає можливість ідентифікувати його та визначати місцезнаходження в архіві, музеї, бібліотеці тощо.

9.1 Бібліографічний опис архівного документа складають за загальними правилами, викладеними в цьому стандарті, з урахуванням зазначених далі особливостей.

9.2 У бібліографічному описі на архівний документ відомості про об'єкт опису відокремлюють від пошукових даних знаком «дві наскісні риски» («//») з проміжком до та після нього.

9.3 Пошукові дані архівного документа містять такі відомості:

- назву архіву;
- номер архівного фонду;
- номер опису;
- номер справи (одиниці зберігання) за описом;
- місцезнаходження об'єкта посилання (кількість аркушів загалом чи аркуш, на якому подано об'єкт посилання).

9.4 Для позначення пошукових даних архівного документа використовують такі скорочення слів: «Ф.» («Фонд»), «Оп.» («Опис»), «Спр.» («Справа»), «Од. зб.» («Одиниця зберігання»), «Арк.» («Аркуш»).

Між елементами пошукових даних ставлять знак «. – ».

Приклад

Діяльність історичної секції при ВУАН та зв'язаних з нею історичних установ академії в 1929–1930 рр. // Інститут рукопису Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. – Ф. 10. – Оп. 9, Спр. 1686. – 30 арк.

9.5 Назву архіву подають у вигляді аббревіатури чи скорочення, які прийнято в архівній галузі. Розшифрування аббревіатури наводять у списку скорочень, який додають до тексту. Якщо списку скорочень немає, назву архіву подають повністю або скорочують окремі слова та словосполучення згідно з ДСТУ 3582, ДСТУ 7093 після аббревіатури.

9.6 Номер архівного фонду наводять після назви архіву, зазначаючи ті необхідні елементи пошукових даних, які прийнято подавати саме в цьому архіві. Після номера архівного фонду в круглих дужках може бути зазначено його назву.

Приклад

ЦДІАК України (Центральний державний історичний архів України, Київ);
 ДА СБ України (Держ. архів Служби безпеки України);
 ЦДНТА України (Центр. держ. наук.-техн. архів України);
 Держархів, Київ.

9.7 У примітках можна наводити відомості про автентичність, мову, спосіб відтворення, відомості про особливості зовнішнього вигляду архівного документа, про його опублікування тощо. Примітки подають після пошукових даних.

Приклад

Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. // ЦДАВО України. – Ф. 1. – Оп. 32, Спр. 2612. – Арк. 63. – Оригінал. – Рукопис.

ДОДАТОК А

(довідковий)

ПРИКЛАДИ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ЗАПИСІВ

А.1 Книги. Однотомні видання

Самборська О. В. Основи мистецьких досліджень : навч. посіб. / О. В. Самборська. – Хмельницький : ХНУ, 2025. – 162 с.

Хохліна О. П. Загальна психологія : навч. посіб. / О. П. Хохліна, М. М. Дідух, С. Л. Горбенко. – Київ : НАУ, 2024. – 123 с.

Будішевська О. Г., Воронов С. А. Сучасні інгредієнти для косметичних засобів : підручник / О. Г. Будішевська, С. А. Воронов ; [за ред. О. Г. Будішевської]. – Львів : Львів. політехніка, 2024. – 260 с.

Сусліков Л. М. Безпека нанотехнологій : навч. посіб. для здобувачів другого (магістер.) рівня вищ. освіти / Л. М. Сусліков ; Держ. ВНЗ Ужгор. нац. ун-т. – Ужгород : Говерла, 2025. – 183 с. – Бібліогр.: С. 182–183.

Гаттон Крістен. Готуємося до виховання підлітків / Крістен Гаттон ; [пер. з англ. О. Гладкий]. – Львів : Свічадо, 2025. – 212 с. : іл. – (Порадник для батьків). – Бібліогр.: С. 204–206, 209–[213]. – Перевид. вид. : Parenting Ahead. Preparing Now for the Teen Years / Kristen Hatton. – London, 2023. – (в пер.).

Левітт С. Думай як фрік: нестандартні підходи розв’язання проблем : пер. з англ. / Стівен Левітт, Стівен Дабнер ; пер. Т. Заволоко. – 2-е вид. – Київ : Наш формат, 2020. – 212 с. : іл. – (Серія «Світоглядна література»). – Назва ориг.: Think like a freak. The Authors of Freakonomics offer to retrain your brain / Steven D. Levitt & Stephen J. Dubner. – На паліт.: New York Times bestseller.

Збірка для кухмістера з приготування як страв, так і випіків, переписана року 1757 дня 24 липня / упоряд.: Я. Думановський, С. Булатова ; пер. з пол. С. Булатова. – Київ : Брайченко А. О. [вид.], 2024. – 403 с. : іл. – (Польські кулінарні пам’ятки = Monumenta poloniae culinaria ; т. VIII). – Назва на корінці : Збірка для кухмістера. – Перевид. вид. : Zbiór dla kuchmistrza tak potraw jako ciast robienia wypisany roku 1757 dnia 24 lipca. – Warszawa, 2021. – ISBN 978-617-95461-0-5.

Мистецький Арсенал. Колекція = Mystetskyi Arsenal. The Collection : каталог / Нац. культ.-мистец. та муз. комплекс «Мистецький арсенал» ; відп. ред. В. Величко ; упоряд.: А. Чередніченко, О. Мельник ; літ. редак. укр. текстів О. Лисенко. – Київ, 2024. – 434 с. – ISBN 978-617-7981-02-1.

Актуальні напрями статистичного аналізу економічного розвитку на макро- та мезорівнях : монографія / [В. М. Шинкаренко та ін.]. ; Одес. нац. екон. ун-т., за заг. ред. канд. екон. наук, доц. Ю. О. Ольвінської. – Київ : Гуляєва В. М. [вид.], 2025. – 301 с.

Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні, Ін-т укр. мови ; [за ред. О. А. Дітель]. – Київ : Наукова думка, 2023. – 392 с. – ISBN 978-966-00-1728-3.

Правове життя: сучасний стан та перспективи розвитку : зб. тез наук. доп. / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Юрид. ф-т, Наук. т-во аспірантів і студентів [уклад. Є. М. Максимук ; редкол.: А. В. Цьось та ін.]. – Луцьк : Вежа-Друк, 2025. – 368 с. – (Матеріали XX міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених, Луцьк, 2 трав. 2025 р.).

Програмно-конфігуровані системи передавання, приймання та обробки інформації : монографія / Ю. М. Бойко, О. І. Полікаровських, В. П. Ткачук, Л. В. Карпова. – Хмельницький : ХНУ, 2023. – 317 с.

Tribotechnologies of strengthening and wear modeling of structural materials / M. Stechyshyn, M. Macko, O. Dykha, S. Matiukh, J. Musial. – Bydgoszcz : Foundation of Mechatronics Development, 2023. – 197 p. – ISBN 978-83-938655-8-1.

Жемеров Г. Г. Перетворення координат узагальнених векторів напруг і струмів трифазної системи електропостачання = Coordinates transformation of generalized vectors of voltages and currents for a three-phase power supply system : білінгв. монографія / Г. Г. Жемеров, Д. В. Тугай ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. – 200 с. – Текст укр., англ. мовами.

A.1.1 Законодавчі матеріали

A.1.1.1 Запис за заголовком

Україна. Конституція (1996). Конституція України : офіц. текст : станом на 01.01.2024. – Київ : Юрінком Інтер, 2024. – 156 с.

Україна. Закони. Про технічні регламенти та оцінку відповідності : закон (124-VIII) : станом на 19.04.2025 // Відомості Верховної Ради України. – 2025. – № 11-14. – С. 12.

Україна. Верховна Рада. Про дотримання законодавства щодо... : постанова : [прийнято Верх. Радою 29 жовт. 2024 р.] // Відомості Верховної Ради України. – 2024. – № 43–44. – С. 494.

Україна. КМУ. Деякі питання упорядкування умов оплати праці працівників Українського центру оцінювання якості освіти та регіональних центрів оцінювання якості освіти : постанова КМУ від 31.12.2024 № 1533 // Урядовий кур'єр. – 2025. – № 1. – С. 19.

Україна. Президент. Про вдосконалення вищої освіти в Україні : указ Президента України [від 03.06.2020 № 210] // Офіційне інтернет-представництво президента України. – 2020.

A.1.1.2 Запис за назвою

Конституція України. – Київ : ВАІТЕ, 2021. – 324 с.

Кримінально-процесуальний кодекс України : Кодекс України (13 квіт. 2012 р. № 4651-VI) : офіц. вид. : станом на 18.04.2024 / Верховна Рада України ; Відділ баз даних нормативно-правової інформації. – Київ : Професіонал, 2024. – 312 с. – (Центр навчальної літератури).

Сімейний кодекс України : закон : [прийнято Верховною Радою 10 січ. 2002 р.] : офіц. текст : станом на 12.09.2025. – Київ : Право, 2025. – 106 с.

Про затвердження Положення про порядок проведення атестації наукових кадрів : постанова КМУ від 10.04.2024 № 567 // Офіційний вісник України. – 2024. – № 15. – С. 78.

A.1.2 Правила та нормативні документи

Правила охорони праці на автомобільному транспорті : НПАОП 0.00-1.62-12 : затв. наказом Міністерства надзвичайних ситуацій України від 09.07.2012 № 964 : із змінами, внесеними розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.04.2025 № 317-р. – Київ, 2025. – 30 с. – (Державні нормативні акти з охорони праці).

Норми випробування електрообладнання : СОУ-НЄЕ 20.302:2020, затверджені наказом Міністерства енергетики та захисту довкілля України від 06.04.2020 № 224. – На заміну СОУ-Н ЄЕ 20.302:2007 / Л. Р. Мельник, Е. І. Сушицька, В. В. Сприса ; ДП Львівське конструкторське бюро. – Київ, 2022. – 238 с. – (Нормативний документ Міністерства енергетики та захисту довкілля України. Методика).

A.1.3 Стандарти

ДСТУ 4163:2020. Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів. – На заміну ДСТУ 4163–2003 ; чинний від 01 вересня 2021 року. – Київ : УкрНДНЦ, 2020. – 32 с.

ДСТУ 7152:2020. Інформація та документація. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках (ISO 8:2019, NEQ; ISO 18:1981, NEQ; ISO 215:1986, NEQ) . – На заміну ДСТУ 7152:2010 ; чинний від 01.03.2021. – Київ : УкрНДНЦ, 2021. – 32 с.

ДСТУ 1.2:2024. Національна стандартизація. Правила проведення робіт з національної стандартизації. – На заміну ДСТУ 1.2:2015 ; чинний від 01.09.2024. – Київ : УкрНДНЦ, 2024. – 29 с.

A.1.4 Патентні документи

A.1.4.1 Запис за заголовком

Пат. 152541 Україна, МПК G01N 3/56. Спосіб оцінки кавітаційно-ерозійної зносостійкості металів / М. С. Стечишин, М. Є. Скиба, О. В. Диха, М. В. Лук'янюк, Н. М. Стечишина ; заявник і патентовласник Хмельн. нац. ун-т. – № 202202709 ; заявл. 28.07.2022 ; опубл. 08.03.2023, Бюл. № 10. – 4 с.

Пат. 150735 Україна, МПК F16F15/00 H05K7/12. Пристрій зниження динамічних напружень та деформацій друкованих плат / І. І. Ковтун, А. В. Горошко, С. А. Петрашук, Ю. М. Бойко Ю ; заявник і патентовласник Хмельн. нац. ун-т. – № 202105920 ; заявл. 21.10.2021 ; опубл. 06.04.2022, Бюл. № 14. – 5 с. : іл.

А. с. право на твір 122052 Україна. Система адаптивної обробки інформації в багато-супутниковій системі позиціонування LeGNSS : комп'ютерна програма / Б. І. Долінце. – дата реєстрації 18.12.2023 ; опубл. 31.01.2024, Бюл. № 79. – 36 с. – (Опубліковано: Офіційний електронний бюлетень «Авторське право і суміжні права». – Київ, 2024).

A.1.4.2 Запис за назвою

Спосіб вимірювання дальності до безпілотних літальних апаратів : пат. 152480 Україна : МПК G.01 R 29/08 / І. Р. Пархомей, Ю. М. Бойко, В. П. Ткачук, Л. В. Карпова ; заявник і патентовласник Хмельн. нац. ун-т. – № 202201126 ; заявл. 31.03.2022 ; опубл. 08.02.2023, Бюл. № 6. – 4 с. : іл.

Спосіб вимірювання величини лінійного зносу плоскої поверхні тертя : пат. 152481 Україна : МПК G01N 3/00 / О. В. Диха, П. В. Каплун, В. А. Гончар, М. М. Побережний ; заявник і патентовласник Хмельн. нац. ун-т. – № 202201423 ; заявл. 03.05.2022 ; опубл. 09.02.2023, Бюл. № 6. – 4 с.

Контролінг персоналу у сучасній бізнес-організації: реалії, проблеми, застосування : авторське право на твір № 128474 : літературний письмовий твір наукового характеру / А. Ю. Данілко́ва, О. С. Мантур-Чубата, Т. В. Глушко. – дата реєстрації 24 липня 2024 р., Бюл. № 83. – 68 с. – (Опубліковано: Офіційний електронний бюлетень «Авторське право і суміжні права». – Київ, 2024).

A.1.5 Каталоги

Скарби Криму. Повернення : каталог вист. / відп. ред. Н. Панченко ; наук. ред. О. Ліфантій ; упоряд.: О. Ліфантій, Ю. Полідович. – Київ : Фенікс, 2024. – 230 с.

Мистецький Арсенал. Колекція = Mystetskyi Arsenal. The Collection : каталог / Нац. культ.-мистец. та муз. комплекс «Мистецький арсенал» ; відп. ред. В. Величко ; упоряд.: А. Чередніченко, О. Мельник ; літ. редак. укр. текстів О. Лисенко. – Київ, 2024. – 434 с. – ISBN 978-617-7981-02-1.

Каталог інноваційних технологій України / уклад.: В. С. Єременко, Н. М. Защепкіна. – Київ : Техніка, 2024. – 345 с.

A.2 Багатотомні видання

A.2.1 Запис документа в цілому

Загальна практика – сімейна медицина : підручник : у 3 кн. / М. Ю. Бабаніна, Л. С. Бабінець, В. І. Величко та ін. ; за ред. д-ра мед. наук, проф. Лілії Бабінець. – Київ : Медицина, 2025.

Кн. 1 : Організація первинної медичної допомоги. – 447 с.

Кн. 2 : Внутрішня медицина і педіатрія в загальнолікарській практиці. – 479 с.

Кн. 3 : Спеціалізована медицина в загальнолікарській практиці. – 463 с.

Загальна психологія : підруч. для студентів вищ. навч. закл. : у 2 т./ за заг. ред. акад. С. Д. Максименка. – 4-те вид., перероб. і доп. – Київ : Людмила, 2025.

Т. 1. – 2025. – 568 с.

Т. 2. – 2025. – 454 с.

Максименко С. Д. Загальна психологія : підруч. для студентів вищ. навч. закл. : у 2 т. / С. Д. Максименко, К. С. Максименко, Г. В. Савченко та

ін. ; за заг. ред. акад. С. Д. Максименка. – 4-те вид., перероб. і доп. – Київ : Людмила, 2025. – 2 т.

А.2.2 Запис окремого тому

Енциклопедія Сучасної України : у 24 т. / гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. ; НАН України, НТШ. – Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021.

Т. 23 : «Нг» – «Ня». – 2021. – 832 с.

або

Енциклопедія Сучасної України. У 24 т. Т. 23. «Нг» – «Ня» / гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. ; НАН України, НТШ. – Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. – 832 с.

або

Енциклопедія Сучасної України : у 24 т. / гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. ; НАН України, НТШ. – Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. – Т. 23 : «Нг» – «Ня». – 832 с.

А.3 Депоновані наукові праці

Ільїч Л. М. Формування і реалізація трудового потенціалу України в умовах демографічної кризи / Л. М. Ільїч ; Держ. акад. статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. – Київ, 2005. – 271 с. – Деп. у ДНТБ України 11.07.2005, № 43-Ук 2005. – Укр. – Бібліограф.: 154 назв.

А.4 Неопубліковані документи

А.4.1 Звіти про науково-дослідні роботи

Наукові основи ресурсозберігаючих технологій переробки шкіряних і волокнистих відходів у інноваційні вироби легкої промисловості : звіт про НДР (заключний) : 2Б–2022 / Хмельн. нац. ун-т ; керівник М. Є. Скиба ; викон.: С. Л. Горященко [та ін.]. – Хмельницький, 2024. – 235 с. – Бібліогр.: с. 221–230. – № ДР 0122U001296. – Інв. № 0225U002402.

Моделювання стратегій безпечного розвитку інноваційно-орієнтованих соціально-економічних систем : звіт про НДР (заключний) : 5Б–2022 / Хмельн. нац. ун-т ; керівник Н. А. Хрущ ; викон.: П. М. Григорук [та ін.]. – Хмельницький, 2024. – 382 с. – Бібліогр.: с. 367–382. – № ДР 0122U001212. – Інв. № 0225U002751.

А.4.2 Дисертації

Матусевич Т. В. Філософська парадигма наукової освіти: стратегії і практики розвитку відповідального громадянства : дис. ... д-ра філос. наук : 09.00.10 : захищена 12.09.2024 : затв. 10.12.2024 / Матусевич Тетяна Володимирівна. – Київ, 2024. – 420 с. – Бібліогр.: с. 365–411. – 0524U000318.

Прилипка Д. С. Охорона та захист авторських прав в ІТ-сфері : дис. ... д-ра філос. наук : 081 Право : захищена 11.02.2022 : затв. 14.06.2022 / Прилипка Дарина Сергіївна. – Київ, 2022. – 241 с. – Бібліогр.: с. 203–229. – Інв. № 0822U100723.

Васьків С. Ф. Державна політика розвитку транскордонного співробітництва України в умовах євроінтеграції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук : 08.00.03 / С. Ф. Васьків ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2025. – 23 с.

А.5 Електронні ресурси

Шелестова Л. В. Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у початковій школі [Електронний ресурс] : метод. посіб. / Л. В. Шелестова, О. В. Барановська. – Київ : Освіта, 2024. – 225 с. – URL: <https://undip.org.ua/wpcontent/uploads/2024/08/Metodychnyy-posibnyk.pdf> (дата звернення: 22.05.2025).

Кувіка Г. Сфера гостинності України: теорія, методологія, стратегічні напрями відновлення конкурентоспроможності [Електронний ресурс] : монографія / Г. Кувіка, Л. Черчик. – Луцьк : Вежа-Друк, 2025. – 324 с. – URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/27736> (дата звернення: 29.09.2025).

Диха О. В. Дослідження впливу осьового отвору на напруженодеформований стан сталевих ковпачків тросів дистанційного керування [Електронний ресурс] / О. В. Диха, В. О. Дитинюк, К. Е. Голенко // Сучасні технології та перспективи розвитку автомобільного транспорту : матеріали XVI Міжнар. наук.-практ. конф., Вінниця, 23–25 жовт. 2023 р. – Вінниця : ВНТУ, 2023. – С. 134–136. – Режим доступу: <https://press.vntu.edu.ua/index.php/vntu/catalog/book/802> (дата звернення: 22.05.2024).

Застосування комп'ютерного моделювання для розрахунків автомобільного транспорту [Електронний ресурс] / С. Псьол, О. Диха, О. Рудик, К. Голенко // Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки / гол. ред. О. В. Діденко. – Хмельницький : НАДПСУ, 2023. – № 1(32). – С. 148–170. – URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedzbimyky/article/view/1322> (дата звернення: 22.05.2024).

Савенко Б. О. Розподілена частково централізована система виявлення зловмисного програмного забезпечення в комп'ютерних мережах [Електронний ресурс] / Б. О. Савенко // Актуальні проблеми комп'ютерних наук АПКН-2022 : матеріали XIV Всеукр. наук.-практ. конф., Хмельницький, 18–19 листоп. 2022 р. ; Хмельн. нац. ун-т. – Хмельницький, 2022. – С. 251–253. – URL: https://kn.khmnmu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/18/apkn2022_copruspaper.pdf (дата звернення: 22.05.2025).

Миколайчук А. В. Формування готовності вчителя початкової школи до забезпечення ефективної взаємодії в процесі післядипломної педагогічної освіти [Електронний ресурс] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 / А. В. Миколайчук ; М-во освіти і науки України, Хмельн. нац. ун-т. – Хмельницький, 2025. – 23 с. – Режим доступу: <https://www.google.com/search?client=ms-google-coop&q=> (дата звернення: 25.06.2025).

Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні [Електронний ресурс] : закон (№ 1667-IX) : станом на 01.01.2025 : [прийнято Верховною Радою України 04.12.2024] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1234-23> (дата звернення: 15.03.2025).

Про Раду соціального розвитку регіонів [Електронний ресурс] : затверджено указом Президента України від 30.09.2020 № 415/2020 // Офіційне інтернет-представництво Президента України. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/4152020-35193> (дата звернення: 15.08.2025).

Про Стратегію національної безпеки України [Електронний ресурс] : указ Президента України (14.09.2020 № 392/2020) : [рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року] : стратегія // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> (дата звернення: 17.11.2023).

Угода про сторічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії [Електронний ресурс] : міжнародний документ від 16.01.2025 : [ратифіковано законом України від 17.09.25 № 0332]. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-storichne-partnerstvo-mizh-ukrayinoyu-ta-spolucheni-95461> (дата звернення: 17.09.2025).

Стратегія регіонального розвитку Хмельницької області на 2021–2027 роки [Електронний ресурс] : затверджено рішенням Хмельницької обласної ради від 18.06.2025 № 13-26/2025 // Офіційний сайт Хмельницької обласної державної адміністрації. – Режим доступу: <https://www.adm-km.gov.ua/wp-content/uploads/2025/06/.pdf> (дата звернення: 17.07.2025).

Investigation of the resistance of different textile prints to washing and abrasion [Electronic resource] / D. Prybeha, J. Koshevko, M. Skyba, S. Kuleshova, O. Synyuk, V. Onofriichuk // Vlákna a textil.– 2023.– Vol. 30(3). – P. 19–30. – URL: <http://vat.ft.tul.cz/News/news.html> VaT_2023_3_3.pdf (date of access: 12.04.2024).

Computer-integrated drive control in systems with variable imbalance [Electronic resource] / V. Pavlenko, P. Kurliak, Y. Batsala, V. Dromenko, O. Volianyk, S. Horiashchenko // Advanced Technology (KhPIWeek) : proceedings of the 2023 IEEE 4th KhPI Week on, Kharkiv, Ukraine, 02–06 October 2023. – Kharkiv, 2023. – P. 1–5. – Mode of access: <https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/10312999/> (date of access: 17.11.2024). – DOI: 10.1109/KhPIWeek61412.2023.10312999.

Поясни, що таке COY [Електронний ресурс] // ChatGPT : штучний інтелект / OpenAI. – Режим доступу: <https://chatgpt.com/c/6912e84d-b998-832c-9d23-c07ef377685e> (дата звернення: 03.08.2025).

A.6 Складові частини документа

A.6.1 Стаття з журналів, збірників, матеріалів конференцій

Лагутін В. Істина vs ілюзія в сучасній економічній науці / В. Лагутін // Економіка України. – 2025. – Т. 68, № 10(767). – С.43–63.

Прилипка Д. С. Штучний інтелект та авторське право / Д. С. Прилипка // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2021. – № 2. – С. 15–22.

Божко М. В. Щодо поняття третіх осіб як учасників цивільних справ позовного провадження у цивільному процесі України / М. В. Божко // Вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». – 2023. – № 78 (4). – С. 147–151.

Дутчак Б. В. Підбір персоналізованого контенту для соціальної мережі / Б. В. Дутчак, Т. О. Коротєєва // Науковий вісник НЛТУ України. – 2025. – Т. 35, № 1. – С. 165–172.

Моделювання характеристик ширококугової антенної системи для пеленгації БПЛА / Ю. М. Бойко, О. І. Полікаровських, В. П. Ткачук, В. М. Авдєєв, О. С. Свістунов // Вісник Хмельницького національного університету. – 2022. – № 3. – С. 158–167.

Адамик В. Використання штучного інтелекту в системі маркетингу: сучасні тенденції та виклики / В. Адамик, О. Івановський // Вісник економіки. – 2025. – № 1. – С. 230–243.

Соколовська М. Інвестиції в Перемогу України – це шанс відновити міжнародну безпеку / М. Соколовська // Голос України. – 2025. – 9 верес. – С. 7.

Деякі питання упорядкування умов оплати праці працівників Українського центру оцінювання якості освіти та регіональних центрів оцінювання якості освіти : постанова КМУ від 31.12.2024 № 1533 // Урядовий кур'єр. – 2025. – № 1. – С. 19.

Wear resistance of structural steels nitrided in a cyclically switched discharge with dry friction / M. Stechyshyn, M. Skyba, A. Martynyuk, D. Zdorenko // Problems of Tribology. – 2023. – Vol. 28(1/107). – P. 20–24.

Кравчук О. А. Еволюція підходів до управління програмними проектами / О. А. Кравчук, О. М. Синюк, Д. Ю. Кравчук // Наука та освіта : зб. пр. XVII Міжнар. наук. конф., Хайдусобосло (Угорщина), 15–22 січ. 2023 р. / за ред. д-ра техн. наук, проф. А. В. Горюшка. – Хмельницький : ХНУ, 2023. – С. 123–125.

Моделювання та випробування синхронних двигунів з постійними магнітами / Горященко К., Стецюк В., Горященко С., Лисий А. // Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Технічні науки. – 2023. – № 4 (323). – С. 112–117.

Деркач Т. М. Дистанційне навчання в сучасних умовах освітнього процесу / Т. М. Деркач // Наука та освіта : зб. наук. пр. XIX Міжнар. наук. конф., 15–22 січ. 2025 р., Хайдусобосло, Угорщина. – Хмельницький : ХНУ, 2025. – С. 46–49.

Kovtun I. Mathematical Model for Dynamic Strength and Stiffness Control in Printed Circuit Boards // I. Kovtun, A. Goroshko, S. Petrashchuk // Mechanika 2021 : proceedings of the 25th International scientific conference, Kaunas, Lithuania (May 21, 2021). – Kaunas, Lithuania : KTU, 2021. – P. 28–29. – (Scopus).

Detection of the botnets' low-rate DDoS attacks based on self-similarity / S. Lysenko, K. Bobrovnikova, S. Matiukh, I. Hurman, O. Savenko // International Journal of Electrical and Computer Engineering. – 2020. – Vol. 10, N 4. – P. 3651–3659. – (SNIP – 1.059, Q2).

Технічний сервіс радіатора автомобіля / О. В. Диха, В. П. Свідерський, О. П. Бабак, О. М. Маковкін, В. С. Яремчук, А. А. Вичавка // Інноваційні аспекти розвитку автомобільного транспорту України : зб. тез. доп. міжнар. наук.-практ.конф., Кам'янське, 16–18 трав. 2023 р. – Кам'янське, 2023. – С. 41–42.

Стечишин М. С. Процеси азотування в циклічно комутованому розряді довгомірних отворів. / М. С. Стечишин, О. В. Диха, В. П. Олександренко // Теоретичні і експериментальні дослідження в сучасних технологіях матеріалознавства та машинобудування (TERMM–2023) : матеріали IX міжнар. наук.-практ. конф., (Луцьк, 30 трав.–1 черв. 2023 р.). – Луцьк : Вежа-Друк, 2023. – С. 97–101.

А.6.2 Розділ, глава

Ткачук В. І. Диверсифікація підприємництва як стратегія розвитку сільських територій / В. І. Ткачук, О. С. Кільницька, М. Ф. Плотнікова // Сталий розвиток економіки: світовий досвід та перспективи України : монографія / за ред. В. І. Ткачука. – Житомир : Поліський нац. університет, 2021. – Гл. 2. – С. 52–71.

Нова світова економіка: менеджмент, технології, стратегії : навч. посібник / за ред.: Т. О. Зінчук, Н. М. Куцмус. – Київ : Центр учбової літератури, 2021. – Розд. 6 : Технологізація світової економіки / Пивовар П. В., Пивовар А. М., Топольницький П. П. та [ін.]. – С. 247–298.

А.6.3 Рецензія

Беркут В. Зібрати і розповісти / В. Беркут ; Український інститут книги // Книжки. – 2024. – С. 64–69. – Рец. на кн.: Скарби України: культурна спадщина нації / А. Курков, А. Пучков, Д. Клочко, М. Яременко, К. Раффенспергер ; пер. з англ. С. Брегман, А. В'юник. – Київ : АртХасс, 2024. – 256 с.

Чубай Я. : [Рецензія] / Я. Чубай // Особистий шлях / Проєкт Для активної та небайдужої патріотичної молоді України. – 2024. – С. 52–54. – Рец. на кн.: Скицька У. Ми з України. Історії про людей, якими захоплюється світ / У. Скицька. – Вид. 2-е, перероб. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2022. – 312 с.

ДОДАТОК Б

(довідковий)

**РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ГРУПУВАННЯ У СПИСКАХ
ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ****Б.1 Загальні вимоги**

Список використаних джерел (перелік джерел посилань) – елемент бібліографічного апарату, який містить всі джерела, які цитуються в тексті, а також літературу, що має безпосереднє відношення до теми і була опрацьована у процесі роботи.

Залежно від характеру роботи, її тематики і призначення використовують різні способи розміщення джерел. Основні способи: алфавітний, систематичний, хронологічний, топографічний, за першим згадуванням роботи в тексті, групування на джерела і літературу (за розділами роботи).

Для кожного способу розміщення рекомендується перед переліком розмішувати закони і постанови (за наявності) у такій послідовності:

- Конституція;
- Закони;
- Укази Президента;
- Постанови.

Посилання в тексті документа на праці (твори), які є в бібліографічному записі, зазначають порядковим номером за переліком посилань у квадратних дужках безпосередньо після його згадування в тексті (після цитати з нього), за необхідності вказують сторінку («... у роботах [1–7]...» ; [18, т. 1, с. 753] ; [20, с.15]).

Бібліографічний запис будь-якого джерела (об'єкта посилання) включають у перелік посилань тільки один раз. Кожне джерело має свій порядковий номер, а весь список – єдину наскрізну нумерацію.

Б.2 Розміщення за абеткою (алфавітом)

При розміщенні за абеткою джерела і літературу слід розташовувати за прізвищами перших авторів або назвами робіт.

Таке розміщення літератури використовують, коли перелік малий і стосується вузького питання (реферат, доповідь тощо).

Літературу іноземними мовами розміщують теж за абеткою, але після повного списку вітчизняних видань.

Б.3 Систематичне розміщення

При систематичному розташуванні література групується за темами, проблемами, питаннями, відповідно до їх логічного підпорядкування і згідно із планом роботи.

Таке групування рекомендовано застосовувати в переліку, який вміщує багато найменувань (курсів і дипломні проекти-роботи, наукові роботи тощо).

Усередині кожного розділу групування робиться за абеткою прізвищ перших авторів або назв робіт.

Б.4 Хронологічне розміщення

При хронологічному розташуванні література групується двома способами:

- у хронологічному порядку (за часом видання роботи);
- за хронологією подій.

Хронологічне групування бажано використовувати в роботах, які присвячені життю і творчості однієї особи або історії окремої сфери науки.

Б.5 Топографічне розміщення

При топографічному розташуванні література групується за назвами країн, областей, міст тощо.

Таке групування рекомендовано застосовувати в географічних, краєзнавчих та інших роботах.

Б.6 Розміщення в порядку появи посилань у тексті

Таке розміщення посилань у тексті є, по суті, систематичним, бо видання, які згадуються в одному з розділів і присвячені одному питанню, розміщені в переліку разом (окремо від видань, які згадуються в інших розділах).

Цей спосіб розміщення є найбільш зручним для користування і рекомендований при написанні наукових робіт.

Б.7 Розміщення джерел і літератури (за розділами роботи)

При такому групуванні література групується відповідно до тематики розділу в алфавітному чи хронологічному порядку. Це групування подібне до систематичного і групування в порядку першого посилання в тексті, однак воно є більш повним у зв'язку з тим, що розташовується вся література, яка має відношення до теми роботи.

Таке групування рекомендовано застосовувати в переліку, який вміщує багато найменувань, а робота має кілька розділів (курсів, дипломні, наукові роботи тощо). При такому групуванні джерела і літературу слід розміщувати в такому порядку:

- закони і постанови уряду;
- джерела (опубліковані, неопубліковані);
- література (вітчизняна, зарубіжна);
- дослідження (вітчизняні, зарубіжні).

Джерела – друковані або рукописні документальні матеріали, які покладені в основу розробки дослідження та висновків автора.

Ключові слова: бібліографічний запис, бібліографічний опис, зони і елементи бібліографічного опису, документ, однорівневий бібліографічний опис, багаторівневий бібліографічний опис, заголовок.

Бібліографічний запис. Загальні вимоги та правила складання.
СОУ 207.02:2025 / О. М. Синюк, О. П. Шмурікова. – Хмельницький : ХНУ, 2025. – 38 с.

© ХНУ, 2025

Відповідальний за випуск: **В. С. Яремчук**

Технічне редагування, коректування і верстка: **Д. В. Зварич**

Підписано до друку 01.09.2025.

Формат 30×42/2. Папір офс. Гарн. Times New Roman.

Друк різнографією. Ум. друк. арк. – 1,72. Обл.-вид. арк. – 1,75.

Тираж 100. Зам. № 86/25

Віддруковано редакційно-видавничим відділом ХНУ.

29016, м. Хмельницький, вул. Інститутська, 7/1.

Свідoctво про внесення в Державний реєстр, серія ДК № 4489 від 18.02.2013 р.